

JUŽNA AMERIKA

(S OSVRTOM NA ARGENTINU I ČILE)

INFORMACIJE ZA POTENCIJALNE IZVOZNIKE

Ožujak 2018.

Sadržaj

Uvodno	3
O Južnoj Americi	3
Vanjskotrgovinski odnosi EU i Južne Amerike	5
Vanjskotrgovinski odnosi Hrvatske i Južne Amerike	6
Potencijali rasta izvoza	7
ARGENTINA	9
Gospodarstvo	10
Najveće tvrtke	11
Porezni sustav i porezna opterećenja	12
Lakoća poslovanja, konkurentnost	12
Rizici	14
Robna razmjena	14
Poslovni običaji	17
Popis sajмова u Argentini	18
REPUBLIKA ČILE	20
Gospodarstvo	21
Najveće tvrtke	22
Porezni sustav i porezna opterećenja	23
Lakoća poslovanja, konkurentnost	23
Rizici	25
Robna razmjena	25
Poslovni običaji	29
Popis sajмова u Čileu	29
Iskustva i aktivnosti HGK vezana uz tržište Argentine i Čilea	30

Uvodno

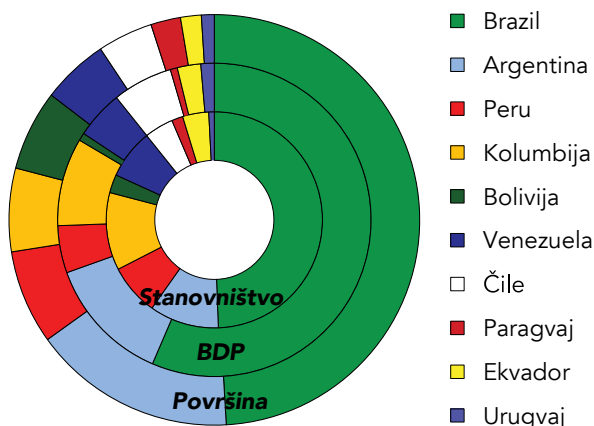
Rast vrijednosti robnog izvoza jedan je od nužnih preduvjeta dinamiziranja gospodarskog rasta za Hrvatsku. Budući da je tržište Europske unije, koja je najznačajnije odredište roba iz Hrvatske, relativno zasićeno, a tržište CEFTA-e ekonomski relativno nerazvijeno, nužno je sagledati mogućnosti povećanja izvoza na druga tržišta na koja se trenutno plasira tek oko 18% ukupne vrijednosti izvoza. Jedno od takvih tržišta je tržište zemalja Južne Amerike, na koje je u 2016. godini plasirano manje od 0,2% ukupne vrijednosti robnog izvoza.

Ova analiza trebala bi potencijalnim i postojećim izvozniciima približiti Južnu Ameriku, posebno Argentinu i Čile, odnosno dati im osnovne podatke o stanju gospodarstva, postojećoj robnoj razmjeni, poslovnim običajima, sajmovima i sl. te im na taj način olakšati snalaženje na ovom relativno nepoznatom tržištu.

O Južnoj Americi

Južna Amerika je kontinent od Sjeverne Amerike odvojen Panamskim kanalom. Čini ga dvanaest država (Argentina, Bolivija, Brazil, Čile, Kolumbija, Ekvador, Gvajana, Paragvaj, Peru, Surinam, Urugvaj i Venezuela) te dva područja koja se promatraju zasebno (Francuska Gvajana te Falklandski otoci).

STRUKTURA JUŽNE AMERIKE PO ZEMLJAMA, %

S površinom od 17,8 milijuna četvornih kilometara, Južna Amerika čini oko 12% kopnene površine svijeta, ali je udio stanovništva koji je naseljava (385,7 milijuna) u ukupnoj svjetskoj populaciji znatno manji i iznosi oko 5,7%. Ekonomska snaga Južne Amerike također je relativno niska u odnosu na površinu jer se na ovom kontinentu stvara tek oko 5,5% globalnog BDP-a.

Kudikamo najveće južnoameričko gospodarstvo jest gospodarstvo Brazila, čiji BDP čini oko 51% ukupnog BDP-a Južne Amerike, a slijede ga Argentina i Kolumbija koje čine oko 16% odnosno 8%.

BDP ZEMALJA JUŽNE AMERIKE tekuće cijene u mlrd. USD

	2016.
Brazil	1.798,6
Argentina	544,7
Kolumbija	282,4
Čile	247,0
Venezuela	236,4
Peru	195,3
Ekvador	97,8
Urugvaj	52,4
Bolivija	34,1
Paragvaj	27,4
Surinam	3,6
Gvajana	3,4
Hrvatska	51,4

Izvor: MMF; obrada: HGK

Ljestvica MMF-a prema BDP-u *per capita* (PPP) za 2017. godinu pokazuje umjerenu razvijenost zemalja Južne Amerike. Najrazvijeniji je Čile koji je s 24.588 američkih dolara *per capita* BDP-a prema PPP-u na 60. mjestu, Urugvaj je na 64. mjestu, a Argentina na 67., nešto ispod Hrvatske (24.095 američkih dolara i 62. mjesto). Najlošije je plasirana Bolivija, koja je na 125. mjestu od 190 zemalja, sa samo 7.543 američka dolara *per capita* prema PPP-u.

Usporedba razvijenosti zemalja Južne Amerike s Europskom unijom i SAD-om još bolje prikazuje njezinu razinu razvijenosti. Naime, Južna Amerika s prosječnom razinom razvijenosti od približno 15.490 američkih dolara *per capita* prema PPP-u znatno zaostaje za Europskom unijom, čiji se BDP p. c. procjenjuje na 40.980 američkih dolara, a još više za SAD-om, čiji je BDP p. c. procijenjen na 59.495 američkih dolara. Pritom ponovo treba naglasiti znatne razlike u razini razvijenosti pojedinih zemalja i u skladu s tim različito sagledavati zemlje Južne Amerike kao potencijalna izvozna tržišta.

Osim razine razvijenosti, znatnu heterogenost područja Južne Amerike otkrivaju i znatne razlike u stopama rasta. Kada se promatra rast ostvaren u proteklih osam godina, uočljiv je dinamičan rast ekonomski manjih država Južne Amerike; Bolivije, Paragvaja i Perua, ali i znatan utjecaj pada cijena nafte i drugih mineralnih sirovina (od 2014.) na smanjivanje BDP-a pojedinih gospodarstava. Pritom su se najviše isticali Venezuela, koja godinama varira oko desetog mjesta najvećih izvoznika nafte na svijetu te Surinam u čijem izvozu mineralne sirovine čine oko 85%.

REALNE STOPE RASTA BDP-a, %

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.p	Prosječna stopa 2010.-2017.
Argentina	10,1	6,0	-1,0	2,4	-2,5	2,6	-2,2	2,5	2,2
Bolivija	4,1	5,2	5,1	6,8	5,5	4,9	4,3	4,2	5,0
Brazil	7,5	4,0	1,9	3,0	0,5	-3,8	-3,6	0,7	1,3
Čile	5,8	6,1	5,3	4,0	1,9	2,3	1,6	1,4	3,6
Kolumbija	4,0	6,6	4,0	4,9	4,4	3,1	2,0	1,7	3,8
Ekvador	3,5	7,9	5,6	4,9	4,0	0,2	-1,5	0,2	3,1
Gvajana	4,4	5,4	4,8	5,2	3,8	3,1	3,3	3,5	4,2
Paragvaj	13,1	4,3	-1,2	14,0	4,7	3,0	4,1	3,9	5,7
Peru	8,5	6,5	6,0	5,8	2,4	3,3	4,0	2,7	4,9
Surinam	5,2	5,8	2,7	2,9	0,4	-2,7	-10,5	-1,2	0,3
Urugvaj	7,8	5,2	3,5	4,6	3,2	0,4	1,5	3,5	3,7
Venezuela	-1,5	4,2	5,6	1,3	-3,9	-6,2	-16,5	-12,0	-3,6
Hrvatska	-1,4	-0,3	-2,2	-0,6	-0,1	2,3	3,2	2,8	0,5

Izvor: MMF, DZS; obrada: HGK

Napomena: p - procjena

Brazil je daleko najveće gospodarstvo Južne Amerike i u ukupnom BDP-u Južne Amerike sudjeluje s približno 56%.

Uz ekonomsku snagu, važan su čimbenik sudjelovanja na određenim tržištima i uvjeti poslovanja, a prema redovnom godišnjem istraživanju Svjetske banke, i tu postoje velike razlike među zemljama Južne Amerike. Tako istraživanje Doing Business 2018, objavljeno u prošloj godini, pokazuje da su

najbolje rangirane zemlje Južne Amerike Čile na 55. mjestu i Peru na 58. mjestu među 190 zemalja. Ekonomski najjači Brazil nalazi se na 125. mjestu, a Argentina na 117. Za usporedbu, Hrvatska je zauzela 51. mjesto, dakle bila je bolja od svih zemalja Južne Amerike. Promatrano prema pojedinim pitanjima koja određuju ukupan redoslijed, zemlje Južne Amerike najlošije prolaze prema rangovima poreznih sustava, pokretanja poslovanja, provedbi ugovora i dobivanju građevinskih dozvola, a kod većeg broja zemalja bilježi se i loša pozicija prema otvorenosti za vanjsku trgovinu. Rezultati višegodišnjih istraživanja kod više zemalja Južne Amerike ujedno pokazuju prisutnost negativnog trenda pada ranga na globalnoj ljestvici, što ne znači nužno da se uvjeti poslovanja pogoršavaju nego da druge zemlje više napreduju u njihovu poboljšavanju.

DOING BUSINESS 2018., RANG

	Rang.
Čile	55.
Peru	58.
Kolumbija	59.
Urugvaj	94.
Paragvaj	108.
Argentina	117.
Ekvador	118.
Brazil	125.
Gvajana	126.
Bolivija	152.
Surinam	165.
Venezuela	188.
Hrvatska	51.

Izvor: Svjetska banka; obrada: HGK

Vanjskotrgovinski odnosi EU i Južne Amerike

Unatoč relativno manjoj gospodarskoj snazi Južne Amerike i velikoj udaljenosti, Europska unija približno 4% svog izvoza plasira na taj kontinent. Kudikamo najviše u Brazil, posljednjih godina 30 – 40 milijardi eura, odnosno oko polovine ukupnog izvoza u Južnu Ameriku, a znatnu vrijednost izvoza ostvaruje i prema Argentini, Čileu i Kolumbiji. Robni izvoz EU u zemlje Južne Amerike obilježavao je trend rasta do 2013. godine, a nakon toga je uslijedio pad koji bi imao i izraženiji trend da u 2015. godini nije zabilježeno snažno jačanje dolara prema euru. Takav trend dijelom se može objasniti opisanim padom BDP-a pojedinih gospodarstava Južne Amerike, odnosno smanjivanjem potražnje u tim zemljama, što se posebno odnosi na tržišta Brazila i Venezuele.

U posljednjih deset godina izvoz EU prema Južnoj Americi varira između 3,5% i 4,6% ukupne vrijednosti Extra-EU izvoza.

Struktura izvoza prema najznačajnijim tržištima u Južnoj Americi pokazuje da se najveći dio izvoza EU odnosi na strojeve i uređaje, različite vrste vozila osim tračničkih, farmaceutske proizvode te električne uređaje i opremu. Ove četiri skupine industrijskih proizvoda čine oko 50% ukupne vrijednosti izvoza prema zemljama Južne Amerike.

VRIJEDNOST ROBNE RAZMJENE EU S JUŽNOM AMERIKOM, milijuni EUR

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Izvoz EU	58.888,9	68.587,6	77.713,3	79.215,1	71.643,9	71.197,0	63.451,9
Uvoz EU	71.824,5	85.239,7	82.786,3	72.815,1	70.337,4	68.196,0	63.775,0

Izvor: Eurostat; obrada: HGK

Uvoz EU iz Južne Amerike u proteklih se deset godina kretao na razini od 3,7% do 4,9% ukupne vrijednosti uvoza, također uz prisutan trend smanjivanja tog udjela posljednjih godina. Od toga se gotovo polovina odnosi na uvoz iz Brazila, a značajnija vrijednost uvoza bilježi se i iz Argentine, Čilea i Kolumbije te Perua. Struktura uvoza pokazuje da se najveći dio uvoza iz zemalja Južne Amerike odnosi na uvoz mineralnih sirovina, proizvoda prehrambene industrije i poljoprivrednih proizvoda. Tako su se visoko u strukturi našli nafta, bakar, troske, pepeli, kava, čajevi, voće i orašasti plodovi, ali i ostaci prehrambene industrije namijenjeni prehrani životinja.

Približno 48% ukupnog izvoza Europske unije u Južnu Ameriku odnosi se na Brazil, a udio uvoza iz Brazila čini oko 47% ukupnog uvoza iz Južne Amerike.

Kretanju robne razmjene EU sa zemljama Južne Amerike trebao bi pridonijeti niz potpisanih sporazuma ili onih koji su u fazi pregovaranja. Jedan je od takvih sporazuma trgovinski sporazum između EU i zemalja Mercosura (Argentina, Brazil, Paragvaj, Urugvaj, Venezuela) kojim se pregovaraju različiti aspekti olakšavanja robne razmjene. Postoji i niz potpisanih bilateralnih sporazuma u okviru kojih također traju daljnji pregovori poput onih s Argentinom, Paragvajem i Urugvajem, sveobuhvatan trgovinski sporazum s Kolumbijom, Ekvadorom i Peruom te Čileom (zemlje Anda) te povlašteni status Bolivije. Kako je EU veliki investitor u zemlje Južne Amerike (posebno Brazil, Čile u Urugvaj), a i dalje postoje znatna administrativna ograničenja uvoza (posebno u Argentini i Brazilu), valja očekivati da će se proces pregovaranja nastaviti.

Vanjskotrgovinski odnosi Hrvatske i Južne Amerike

Hrvatska je prema Južnoj Americi u 2016. godini realizirala tek 0,1 % vrijednosti svoga izvoza. Najveći razlog za takvo stanje jest velika udaljenost, zbog čega ovo tržište nikada nije imalo veći značaj za plasman hrvatskih proizvoda. Zračna udaljenost od Zagreba do Brazilije od 9,52 tisuća kilometara ili do Buenos Airesa od 11,65 tisuća kilometara mnogo je veća nego do najsjevernije točke Europe (samo 2,87 tisuća kilometara) pa i do glavnoga poslovnog središta SAD-a, New Yorka (6,91 tisuća kilometara).

Uz dosta oscilacija po godinama na niskim razinama, taj udio nije prelazio 0,5%. Naime, vrijednost izvoza u zemlje Južne Amerike povećana je između 2006. i 2016. godine za 64%, tek neznatno više od povećanja ukupne vrijednosti izvoza (50%). Vrijednost uvoza iz Južne Amerike istodobno je imala nešto veći udio u ukupnom uvozu, u 2016. je iznosio 0,7%, ali je u promatranih deset godina znatnije smanjena. Naime, pod utjecajem kretanja globalnih cijena, ali i smanjene potražnje u Hrvatskoj kao posljedice dugotrajne krize, vrijednost uvoza iz zemalja Južne Amerike bila je u 2016. 38% manja nego u 2006. godini. Vrijednost ukupnog uvoza je istodobno povećana približno 15%, što je rezultiralo padom udjela uvoza iz Južne Amerike s 1,3% na navedenih 0,7%.

Jedan od glavnih razloga za malu vrijednost robne razmjene Hrvatske i Južne Amerike jest velika udaljenost, što otežava transport roba i poslovne kontakte.

Struktura izvoza i uvoza po zemljama pokazuje da je najveći vanjskotrgovinski partner Hrvatske među zemljama Južne Amerike također Brazil, ali tu poziciju zahvaljuje ponajprije uvozu. Naime, zbog specifičnosti izvoza i znatnih oscilacija njegove vrijednosti prema pojedinim zemljama Južne Amerike, teško je izdvojiti najznačajnije izvozno tržište. Na primjer, 2013. i 2014. obilježila je visoka vrijednost izvoza prema Kolumbiji, a u 2016. godini najveći je izvoz ostvaren prema Peruu.

ROBNA RAZMJENA RH I ZEMALJA JUŽNE AMERIKE, 2016. GODINA, EUR

	Izvoz		Uvoz
Peru	4.699.941	Brazil	71.580.424
Brazil	3.917.099	Argentina	21.195.237
Argentina	2.239.368	Kolumbija	20.267.912
Kolumbija	2.070.391	Ekvador	15.797.214
Venezuela	1.702.004	Venezuela	1.479.789
Čile	1.537.882	Čile	1.327.244
Ekvador	202.435	Gvajana	1.300.252
Urugvaj	50.862	Peru	247.760
Bolivija	40.490	Bolivija	75.868
Paragvaj	6.000	Falklandi	34.806
Surinam	583	Urugvaj	4.102
Gvajana	-	Paragvaj	335
Falklandi	-	Surinam	100

Izvor: DZS; obrada: HGK

Struktura izvoza prema proizvodima pokazuje da je u znatnoj mjeri riječ o specifičnim proizvodima. Tako se najveći dio izvoza u Peru u 2016. godini odnosio na transformatore, u Brazil na dijelove plinskih turbina, u Argentinu na nukleinske kiseline, a u Kolumbiju na amonijev nitrat. Dvije godine prije, u Brazil se najviše izvozila jednonitna pređa, preše za oblikovanje proizvoda, dijelovi plinskih turbina te dijelovi strojeva za obradu gume ili plastike, a skok izvoza u Kolumbiju izazvao je izvoz brodova. Dakle, prema zemljama Južne Amerike struktura izvoza po proizvodima znatno se mijenja, a znatno se mijenja i vrijednost izvoza prema pojedinim zemljama.

Uvoz iz zemalja Južne Amerike istodobno se najviše svodi na uvoz poljoprivrednih proizvoda i proizvoda prehrambene industrije. Iz Brazila se najviše uvozi šećer, prerađena soja i kava, a među najzastupljenije proizvode ubacili su se i dijelovi plinskih turbina. Najveći dio uvoza iz Argentine čini goveđa koža, fileti oslića i limun, iz Kolumbije kameni ugljen, kava i banane, a iz Čilea dagnje i vina.

Potencijali rasta izvoza

Veleposlanstva RH u Južnoj Americi kao prepreke većem izvozu, uz veliku udaljenost, naglašavaju čimbenike poput administrativnih prepreka i visokih uvoznih carina u Brazilu, restrikcija u vanjskoj trgovini, nesigurnosti ulaganja i visoke inflacije u Argentini, centraliziranog i politički kontroliranog tržišta Venezuele te nedostatak ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. Također ističu

gotovo nužnu uporabu španjolskog jezika te neprepoznatljivost hrvatskih proizvoda u Južnoj Americi. S obzirom na veliku udaljenost i otežane poslovne kontakte, hrvatske bi se tvrtke za plasman proizvoda na područje Južne Amerike ponajprije trebale povezati s hrvatskim iseljeništvom, što je veliki potencijal koji se trenutno gotovo i ne upotrebljava. Prema grubim procjenama Ministarstva vanjskih poslova, u Južnoj Americi živi oko 500 tisuća iseljenika i njihovih potomaka, najviše u Argentini i Čileu. Takva suradnja prema iskustvu Veleposlanstva RH u Argentini ipak zahtijeva institucionalnu potporu jer se za sada svodi na individualnu pomoć pojedinih iseljenika. Uz to, trebalo bi ojačati diplomatsku mrežu i povećati kadrovsku ekipiranost postojeće kako bi gospodarska diplomacija bila od veće koristi poduzetnicima, potaknuti osnivanje bilateralnih gospodarskih komora i rad postojećih (Čileansko-hrvatske komore te Argentinsko-hrvatske komore). Za lakše poslovanje na tako dalekom tržištu poželjan je i zajednički nastup poduzetnika te nastup putem specijaliziranih tvrtki za distribuciju, čime se već ostvaruje znatan dio izvoza na tržište EU. Veleposlanstva RH navode i potrebu sudjelovanja na brojnim velikim sajmovima.

HRVATSKO ISELJENIŠTVO U JUŽNOJ AMERICI

	Procjena broja hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka, u 000
Argentina	250
Bolivija	5
Brazil	20
Čile	200
Kolumbija	-
Ekvador	4
Gvajana	-
Paragvaj	5
Peru	6
Surinam	-
Urugvaj	5
Venezuela	5

Izvor: Središnji državni ured za Hrvate izvan RH

U posljednjih su nekoliko godina ostvareni poslovi iz područja industrije oružja i vojne opreme, razminiranja i rudarske tehnike te informatičko-komunikacijske tehnologije. Vojna je industrija prepoznata kao najveći potencijal za izvoz na južnoameričko tržište, a izdvojene su još i brodogradnja te prehrambena, farmaceutska i kemijska industrija. Potencijal postoji i kod uporabe hrvatskih luka (luku Rijeka nekoliko ekvadorskih dobavljača banana već upotrebljava kao luku iskrcanja za tržište Srednje i jugoistočne Europe), a nužna je i bolja promocija Hrvatske kao turističke destinacije jer se broj turista iz Južne Amerike u globalnim okvirima stalno povećava.

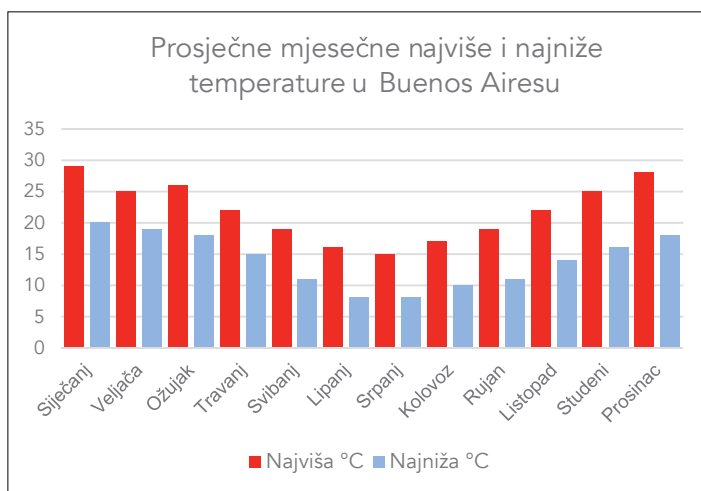
ARGENTINA

Osnovni pokazatelji	
Službeni naziv	Argentinska Republika
Glavni grad	Buenos Aires (16,5 milijuna stanovnika, od čega urbano područje 2,9 milijuna)
Površina, u km ²	2,7 milijuna (kopno)
Broj stanovnika	44,3 milijuna
Službeni jezik	Španjolski
	Argentinski pezo (ARS) 1 USD=18,40 ARS, 1 EUR=22,16 ARS, 1 HRK=2,94 ARS
Vremenska zona	UTC -3
Telefonski predbroj	+54
Prosječna temperatura zraka	od -8 °C do 26 °C
Električni priključak	220V/50Hz. Miks utičnica

Uz osnovne podatke o Argentini i argentinskom gospodarstvu važno je napomenuti da se zbog njezina zemljopisnog položaja klima bitno razlikuje od one u Hrvatskoj. Najtopliji mjeseci su prosinac i siječanj, a najhladniji je srpanj.

Prosječne mjesečne temperature

Buenos Aires	Stupnjevi (°C)
Siječanj	25
Veljača	22
Ožujak	22
Travanj	19
Svibanj	15
Lipanj	12
Srpanj	12
Kolovoz	14
Rujan	15
Listopad	18
Studeni	21
Prosinac	23

Neradni dani u 2018. i 2019. godini		
1. 1. 2018.	Año nuevo / Nova godina	1. 1. 2019.
12. 2. - 13. 2. 2018.	Carnaval / Karneval	4. - 5. 3. 2019.
24. 3. 2018.	Día Nacional de la Memoria por la Verdad y la Justicia / Državni dan sjećanja za istinu i pravdu	24. 3. 2019.
30. 3. 2018.	Viernes Santo / Veliki petak	19. 4. 2019.
1. 4. 2018.	Pascua / Uskrs	21. 4. 2019.
2. 4. 2018.	Día del Veterano y de los Caídos en la Guerra de Malvinas / Dan veterana i sjećanja na pale u ratu za Malvine	2. 4. 2019.
1. 5. 2018.	Día del trabajador / Praznik rada	1. 5. 2019.
25. 5. 2018.	Día de la Revolución de Mayo / Dan svibanjske revolucije	25. 5. 2019.
20. 6. 2018.	Día Paso a la Inmortalidad del General Manuel Belgrano / Obljetnica smrti Generala Martina Miguela de Guemesa i Obljetnica smrti Generala Manuela Belgrana (Dan zastave)	20. 6. 2019.
9. 7. 2018.	Día de la Independencia / Dan neovisnosti	9. 7. 2019.
20. 8. 2018.	Paso a la Inmortalidad del Gral. José de San Martín / Obljetnica smrti Generala Josea de San Martina	17. 8. 2019.
15. 10. 2018.	Día del Respeto a la Diversidad Cultural / Dan poštivanja kulturnih različitosti	12. 10. 2019.
19. 11. 2018.	Día de la Soberanía Nacional / Dan nacionalne neovisnosti	18. 11. 2019.
8. 12. 2018.	Inmaculada Concepción de María / Bezgrešno začecje Marijino	8. 12. 2019.
25. 12. 2018.	Navidad / Božić	25. 12. 2019.
Prometna povezanost s Hrvatskom		
Zrakoplovom: nema izravne linije; jedno do tri presjedanja. Najkraći linijski let na relaciji Zagreb - Buenos Aires traje oko 20 sati.		

Gospodarstvo

Osnovni makroekonomski pokazatelji

	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
BDP, tekuće cijene u mlrd. USD	611.471	563.614	631.621	544.735	619.872
BDP, realne stope rasta (%)	2,4	-2,5	2,6	-2,2	2,5
BDP per capita, USD	14.489	13.209	14.644	12.494	14.062
BDP (PPP), udio u svjetskom BDP-u	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7
Inflacija (%)	10,6	n/a	n/a	n/a	26,9
Stopa nezaposlenosti (%)	7,1	7,3	n/a	8,5	8,1

Izvor: MMF, Svjetska banka

- Uz bruto domaći proizvod (BDP) od oko 600 milijardi američkih dolara, Argentina je jedna od najvećih gospodarstava u Latinskoj Americi. Trenutačno prolazi kroz gospodarsku transformaciju koja promiče održivi gospodarski razvoj s društvenom uključenosti i integracijom u globalno gospodarstvo.
- Argentina ima ogromne prirodne resurse u energetici i poljoprivredi. Unutar 2,7 milijuna četvornih kilometara teritorija, Argentina ima izvanrednu plodnu zemlju i veliki potencijal za obnovljivu

energiju. Vodeći je proizvođač hrane s velikim poljoprivrednim i stočarskim industrijama. Osim toga, Argentina ima značajne mogućnosti u inovativnim uslugama u visokotehnološkim industrijama.

- U prvoj je polovini 2017. godine 28,6% stanovništva živjelo u siromaštvu, dok je 6,2% živjelo u krajnjem siromaštvu.
- Argentina potiče socijalnu potrošnju različitim programima, uključujući *Universal Child Allowance*, koja obuhvaća oko 3,7 milijuna djece i adolescenata do 18 godina, odnosno 9,3% stanovništva.
- Predsjednički izbori krajem 2015. godine doveli su do značajne promjene argentinske ekonomske politike. Nova administracija relativno brzo provodi temeljne reforme poput sporazuma s međunarodnim vjerovnicima, modernizacije uvoznog režima, smanjenja inflacije i reforme nacionalnog statističkog sustava.
- Argentina predsjedava G20 2018. godine
- Od 2016. godine ima status zemlje promatrača u Pacifičkom savezu (*Pacific Alliance*).
- U planu je pridruživanje OECD-u.
- Nakon ekonomske kontrakcije od 2,2% u 2016. godini, gospodarstvo je u oporavku. Tako za 2017. i 2018. godinu MMF procjenjuje rast od 2,5%. Kako bi se potaknuo rast, pušta se viša inflacija koja se od 2014. godine kreće na razinama iznad 10% (u 2016. godini je zabilježeno i oko 40%). U 2018. godini je ciljana razina 15%, a do 2020. godine argentinska središnja banka cilja postupno smanjenje do razine od 5%.
- Broj stanovnika se povećava u prosjeku oko 1% godišnje te se od 1960. godine udvostručio. UN predviđa da će se broj stanovnika do 2050. godine povećati za oko 10 milijuna te iznositi oko 55 milijuna.

Najveće tvrtke

Prema poslovnom časopisu Forbes, koji je napravio ljestvicu 2000 najboljih kompanija za 2016. godinu, među njima se nalaze tri argentinske tvrtke, pri čemu je najbolje rangirana tvrtka (prema kriteriju četiri pokazatelja) imala prihod od oko 14,2 milijarde američkih dolara i zauzela je 1006. mjesto. Sve tri tvrtke registrirane su u različitim djelatnostima: nafta i plin, opskrba električnom energijom i bankarstvo.

NAJVEĆE ARGENTINSKE TVRTKE

Rang na svijetu	Tvrtka	Djelatnost	Dobit / gubitak, mlrd. USD	Imovina, mlrd. USD
1006.	YPF	Oil & Gas Operations	-1,90	26,6
1767.	Cetral Puerto	Electric Utilities	0,12	0,8
1982.	Grupo Galicia	Regional Banks	0,41	15,3

Izvor: Forbes, obrada HGK

Porezni sustav i porezna opterećenja

VRSTA POREZA	STOPA POREZA
Porez na dobit	30% (od 2020. g. 25%)
Porez na dohodak	5% - 35%
Socijalni doprinosi - plaća poslodavac	23% - 27%
Socijalni doprinosi - plaća zaposlenik	17%
Uvozne carine	0% - 35%
Izvozne carine (na određene robe)	5% - 45%
PDV	21% (10,5%, 27%)
Porez na financijske transakcije	0,6% na bankovne transakcije preko računa, 1,2% na trasakcije mimo računa
Porez na bogatstvo (iznad 1,05 mil. ARS)	0,25%

Porezi u Argentini su visoki i često s iskrivljenim učincima. Stoga je krajem prošle godine usvojena porezna reforma da se porezni sustav učini efikasnijim, poveća njegova progresivnost te potakne investiranje i zapošljavanje. Fiskalni prostor za smanjenje poreznog opterećenja je ograničen s obzirom na potrebu smanjivanja kontinuiranog i relativno visokog proračunskog manjka. U okviru porezne reforme je od početka ove godine smanjena stopa poreza na dobit s 35% na 30% uz namjeru da se nakon 2020. godine dalje smanji na 25%. Ukinut je tzv. porez izravnjanja koji se plaćao na isplatu dividendi i dobiti podružnica po stopi od 35% što je zamijenjeno porezom po odbitku po stopi od 7%, odnosno 13% u trenutku kada će se stopa poreza na dobit smanjiti na 25%. Porez na dohodak plaća se, ovisno o visini primanja, po stopama od 5% do 35%, dok se doprinosi za socijalnu sigurnost koje snose poslodavci plaćaju po stopi 23 – 27% (ovisno o djelatnosti i prometu) i po stopi od 17% koju plaćaju zaposlenici. U Argentini postoji širok skup trošarina (na duhan, vino, bezalkoholna pića, alkohol, benzin, maziva, premije osiguranja, automobilske gume, mobilne usluge, parfeme, nakit i drago kamenje), a reformom je uvedena trošarina na energetska pića od 10% te smanjena trošarina na dio automobila. Standardna stopa PDV-a je 21% pri čemu postoje izuzeća od plaćanja (knjige, voda, kruh, mlijeko, poštanske marke, usluge državnih i javnih institucija, iznajmljivanje nekretnina za potrebe stanovanja i sl.) i snižena stopa od 10,5% (izgradnja kuća, prijevoz putnika do 100 km, dio medicinskih usluga, određene kapitalne robe i sl.) te povišena stopa od 27% koja se odnosi na komunalne usluge (telekomunikacije, plin, voda, kanalizacija i energija za nekretnine koje nisu stambene namjene).

Prema procjeni MMF-a, efekt smanjenja poreza u narednih pet godina iznosit će 1,5% BDP-a.

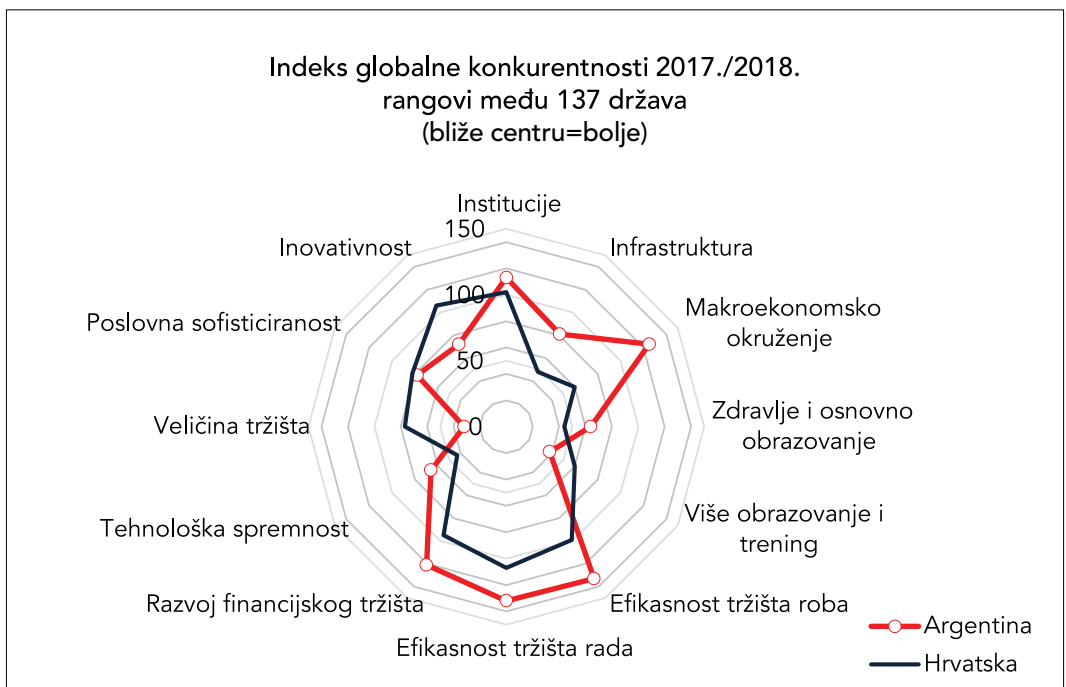
Lakoća poslovanja, konkurentnost

Prema indeksu lakoće poslovanja Svjetske banke za 2017./2018. godinu, Argentina se nalazi na 117 mjestu od 190 država svijeta te je znatno lošija od Hrvatske (51. mjesto). Najlošije je ocijenjena procedura i trošak izdavanja građevinskih dozvola koji za tipičnu kompaniju srednje veličine traje 171 dan (u Hrvatskoj 126 dana).

Izvor: Svjetska banka; obrada: HGK

Prema **indeksu globalne konkurentnosti** Svjetskog gospodarskog foruma za 2017./2018. godinu, Argentina se nalazi na 92. mjestu od 137 zemalja svijeta te je lošija od Hrvatske (koja je na 74. mjestu). Najlošije su ocijenjene efikasnost tržišta rada i efikasnost tržišta roba.

Izvor: Svjetski gospodarski forum; obrada: HGK

Rizici

Kreditni rejting Argentine je nizak i trenutno se nalazi četiri-pet stupnjeva ispod investicijskog. Argentinsko gospodarstvo je jako osjetljivo i ranjivo na globalna gospodarska kretanja zbog snažnog oslanjanja na inozemno financiranje visokog proračunskog manjka i deficita na tekućem računu platne bilance. Odras nedovoljne makroekonomske stabilnosti je i visoka stopa inflacije koja se smanjuje, ali se i dalje kreće u dvoznamenkastom području.

KREDITNI REJTING ARGENTINE

	← INVESTICIJSKI RANG											NEINVESTICIJSKI RANG →										
	Najviši																			Najniži		
Moody's	Aaa	Aa1	Aa2	Aa3	A1	A2	A3	Baa1	Baa2	Baa3	Ba1	Ba2	Ba3	B1	B2	B3	Caa1	Caa2	Caa3	Ca	C	
S&P	AAA	AA+	AA	AA-	A+	A	A-	BBB+	BBB	BBB-	BB+	BB	BB-	B+	B	B-	CCC+	CCC	CCC-	CC	C	D
Fitch	AAA	AA+	AA	AA-	A+	A	A-	BBB+	BBB	BBB-	BB+	BB	BB-	B+	B	B-	CCC	CC	C	RD	D	

Izvor: Fitch, Moody's, Standard & Poor's; obrada: HGK

Reforme koje se poduzimaju daju početne rezultate, pa se tako od 2017. godine očekuje kontinuitet gospodarskog rasta po stopi od oko 3%. U tom su kontekstu i posljednje ocjene kreditnog rejtinga zemlje povoljnije, pa su krajem prošle godine agencije Moody's i S&P povećale ocjenu kreditnog rejtinga, dok je istodobno agencija Fitch ocjenu izgleda daljnjeg kretanja rejtinga korigirala u pozitivnu. Kao i većina država Južne Amerike, Argentina je jako ovisna o kretanjima u Kini i SAD-u s kojima se obavlja velik dio vanjskotrgovinske razmjene. U tom je kontekstu, zbog strukture proizvodnje, gospodarstvo osobito ranjivo na promjene cijena poljoprivrednih proizvoda na svjetskom tržištu.

Robna razmjena

Promatrano prema udjelima robnog izvoza i uvoza u BDP-u koji se kreću na razinama nešto iznad 10%, za Argentinu se ne može reći da je otvoreno gospodarstvo. Za usporedbu, najniži udjeli robnog izvoza u BDP-u među članicama EU kreću se na razini od oko 15%, a uvoza oko 25%. Sama vrijednost uvoza od 50,2 milijarde eura u 2016. godini također nije previsoka i po toj vrijednosti bi se Argentina pozicionirala na devetnaesto mjesto među članicama EU, između Finske i Grčke. Ipak treba napomenuti da je vrijednost uvoza u 2017. godini od 59,0 milijardi eura bila najviša u proteklih deset godina i čak uz određeni „negativan“ utjecaj promjene tečaja eura i dolara povećana je u eurima na godišnjoj razini za 17,5%.

Struktura uvoza Argentine po proizvodima pokazuje relativno nisku koncentraciju uvoza po najznačajnijim uvoznim proizvodima. Najviše se uvoze automobili i njihovi dijelovi, aparati za fiksnu i mobilnu telefoniju te ostale vrste vozila.

Najzastupljeniji proizvodi u uvozu Argentine, 2017. godina, u 000 EUR i % ukupnog uvoza

	KN kod	Naziv KN	Vrijednost	Udio, %
1.	'8703	Osobni automobili i druga vozila zasnovana uglavnom za prijevoz osoba	5.575.269	9,4
2.	'8708	Dijelovi i pribor za vučna i motorna vozila, osobne automobile	2.509.413	4,3
3.	'8517	Električni aparati za žičnu i mobilnu telefoniju	2.128.949	3,6
4.	'2711	Naftni plinovi i ostali plinoviti ugljikovodici	1.979.651	3,4
5.	'8704	Motorna vozila za prijevoz robe, uključujući šasije s motorom i kabinom	1.831.214	3,1
6.	'2710	Naftna ulja i ulja dobivena od bitumenskih minerala (naftni derivati)	1.800.755	3,0
7.	'3004	Lijekovi pripremljeni u doze ili pakiranja za pojedinačnu prodaju	1.143.442	1,9
8.	'8503	Dijelovi prikladni za uporabu isključivo ili uglavnom s električnim motorima i generatorima	1.099.575	1,9
9.	'8471	Strojevi za automatsku obradu podataka i jedinice za njih	1.004.284	1,7
10.	'8802	Letjelice (helikopteri, zrakoplovi); svemirske letjelice (uključujući satelite)	819.799	1,4
11.	'3002	Ljudska krv; životinjska krv; antiserumi te ostale frakcije krvi i modificirani imunološki proizvodi; cjepiva, toksini, kulture mikroorganizama (osim kvasaca) i slični proizvodi	807.065	1,4
12.	'3808	Insekticidi, rodenticidi, fungicidi, herbicidi, sredstva protiv klijanja, sredstva za reguliranje rasta biljaka, dezinficijensi i slični proizvodi	649.463	1,1
13.	'8701	Vučna vozila (osim onih iz tarifnog broja 8709) - traktori	631.354	1,1
14.	'1201	Soja, u zrnu, lomljena ili ne	620.726	1,1
15.	'8429	Samokretni buldožeri, angložeri, grejderi, ravnjači, skrejperi (strugači), jaružala, utovarivači sa žlicom, strojevi za nabijanje i cestovni valjci	585.816	1,0
		UKUPAN UVOZ	59.044.769	100,0

Izvor: ITC; obrada: HGK

Struktura uvoza po zemljama podrijetla, s druge strane, pokazuje nisku regionalnu koncentraciju. Premda Argentina najviše uvozi iz Brazila, u strukturi uvoza visoko su pozicionirane Kina i SAD te nekoliko članica Europske unije.

Struktura uvoza Argentine po zemljama, 2017. godina

	Partner	Vrijednost uvoza 000 EUR	Udio u ukupnom uvozu Argentine %
	UKUPNO	59.044.769	100,0
1.	Brazil	15.817.776	26,8
2.	Kina	10.896.271	18,5
3.	SAD	6.670.054	11,3
4.	Njemačka	2.857.704	4,8
5.	Meksiko	1.842.315	3,1
6.	Italija	1.482.302	2,5
7.	Španjolska	1.284.911	2,2
8.	Francuska	1.119.505	1,9
9.	Tajland	1.114.417	1,9
10.	Bolivija	1.103.737	1,9
93.	Hrvatska	3.371	0,01

*podaci se znatno razlikuju od podataka o izvozu tih zemalja prema Argentini
Izvor: ITC; obrada: HGK

Najzastupljeniji proizvodi u izvozu EU28 u Argentinu, 2016. godina, u 000 EUR i % izvoza u Argentinu

	KN kod	Naziv KN	Vrijednost	Udio, %
1.	'8708	Dijelovi i pribor za vučna i motorna vozila, osobne automobile	588.494	7,0
2.	'3004	Lijekovi pripremljeni u doze ili pakiranja za pojedinačnu prodaju	446.408	5,3
3.	'2710	Naftna ulja i ulja dobivena od bitumenskih minerala (naftni derivati)	362.601	4,3
4.	'3002	Ljudska krv; životinjska krv; antiserumi te ostale frakcije krvi i modificirani imunološki proizvodi; cjepiva, toksini, kulture mikroorganizama (osim kvasaca) i slični proizvodi	340.682	4,1
5.	'8703	Osobni automobili i druga vozila zasnovana uglavnom za prijevoz osoba	267.571	3,2
6.	'8802	Letjelice (helikopteri, zrakoplovi); svemirske letjelice (uključujući satelite)	238.064	2,8
7.	'8408	Klipni motori s unutarnjim izgaranjem na paljenje pomoću kompresije (dizelski ili poludizelski motori)	196.577	2,3
8.	'8411	Turbomlazni motori, turbopropelerni motori i druge plinske turbine	149.094	1,8
9.	'8422	Strojevi za pranje suda (suderice); strojevi i uređaji za čišćenje i sušenje boca i drugih spremnika; strojevi za punjenje, zatvaranje, pečačenje i etiketiranje boca, limenki, kutija, vreća i drugih spremnika; strojevi i uređaji za stavljanje poklopaca na boce, staklenke, cjevaste (tube) i slične spremnike; ostali strojevi za pakiranje i zamatanje	148.065	1,8
10.	'8517	Električni aparati za žičnu i mobilnu telefoniju	139.519	1,7
UKUPAN IZVOZ EU28 U ARGENTINU			8.406.289	100,0

Izvor: ITC; obrada: HGK

Struktura izvoza Europske unije prema Argentinu pokazuje da automobili i njihovi dijelovi čine veliki dio tog izvoza. Osim toga, na popisu najvažnijih izvoznih proizvoda našli su se i farmaceutski proizvodi te različite naftne preradevine. Europska unija iz Argentine istodobno najviše uvozi krute ostatke od prerade soje, rakove i njihove proizvode za prehranu, biodizel te goveđe meso. Ovi proizvodi su u 2017. godini činili oko 52% ukupne vrijednosti uvoza.

Robna razmjena Hrvatske s Argentinom, 000 EUR

	Izvoz	Uvoz	Saldo
2009.	254	11.256	-11.002
2010.	720	10.641	-9.921
2011.	1.408	11.183	-9.775
2012.*	2.181	12.377	-10.196
2013.	1.282	39.779	-38.497
2014.	424	18.693	-18.269
2015.	1.284	33.554	-32.270
2016.	2.239	21.195	-18.956
I-XI 2017.	1.014	7.505	-6.491

Izvor: DZS; obrada: HGK

*promjena metodologije

Hrvatska s Argentinom godinama ostvaruje veliki vanjskotrgovinski deficit, ponajviše zbog izrazito niske razine izvoza, a strukturu izvoza uglavnom čine manje poznati proizvodi kada se generalno govori o izvozu Hrvatske. Tako su u 2016. godini najveći dio izvoza činile nukleinske kiseline, ploče, pultovi, stolovi, ormari i ostali nosači za električno upravljanje ili razdiobu električne struje, teciklanski,

ciklenski i cikloterpenski monoili poliamini i njihovi derivati te njihove soli. S druge je strane popis uvezenih proizvoda nešto duži, ali se kudikamo najveći dio uvoza iz Argentine odnosi na goveđe kože. Točnije, u 2016. godini čak 70%. Idući su najvažniji proizvod zamrznuti fileti oslića koji čine 15% uvoza. Uskoro će biti dostupni podaci i za cijelu 2017. godinu, ali kako postoje znatne oscilacije u strukturi na niskoj razini izvoza, nije presudno koja se godina promatra.

Iskustva hrvatskog Veleposlanstva u Argentini

- *Gospodarska je suradnja između Hrvatske i Argentine skromna, uz nisku razinu robne razmjene i deficit na strani Hrvatske.*
- *Prepreke većoj suradnji su nepoznavanje tržišta i proizvoda, velika udaljenost, visoki troškovi transporta, administrativne prepreke te visoke stope uvoznih carina. Dodatno, unatoč značajnim reformskim uspjesima nove argentinske Vlade, osobito na području fiskalne politike i osiguranja stabilnog tečaja, problem i dalje ostaje nesigurnost ulaganja zbog visoke inflacije koja je koncem prošle godine iznosila 24%.*
- *Argentina i RH nemaju sklopljen bilateralni ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja.*
- *Na mikrorazini problem predstavlja nužna uporaba španjolskog jezika.*
- *Potrebno je razraditi ozbiljniji pristup RH gospodarstva radi pozicioniranja na južnoameričkom tržištu, što nalaže ulaganja u stručne i kvalificirane kadrove i zahtijeva osiguranje materijalnih resursa.*

Poslovni običaji

- Argentina je zemlja mnogobrojnih etničkih grupa i zemlja kulture, društva, jezika, običaja i protokola. Oko 85% stanovništva čini stanovništvo europskog podrijetla, ponajprije španjolskog ili talijanskog, a Indijanci, mestici (miješano stanovništvo) i stanovnici afričkog podrijetla zajedno čine preostalih 15%. Poslovni običaji su stoga slični europskima, ali se ipak može naglasiti:
- Obavezno je rukovanje pri prvom susretu.
- Održavanje kontakta očima vrlo je važno.
- Tapšanje po ramenu je znak prijateljstva.
- Oslovljavanje je vrlo važno, posebno prema starijim osobama. Osobe se oslovljavaju njihovim stručnim naslovom. Osobe koje nemaju stručne naslove treba osloviti kao gospodin, gospođa (u španjolskom su to *Senor, Senora i Seniorita*).
- Samo očevo prezime se koristi kada se nekome obraćate.
- Gost uvijek treba čekati domaćina da sjedne prvi i da otvori vrata prije odlaska.
- Poslovna odjeća u Argentini je konzervativna – tamno odijelo i kravate za muškarce, bijele bluze i tamna odijela ili suknje za žene. Indijanska odjeća je za samo za taj dio populacije.
- Uz španjolski, učestalo se koriste talijanski i njemački jezik.
- Tender govedina i crno vino neformalni su nacionalni simboli.
- Darovi koje treba izbjegavati su osobne stvari kao što su kravate i košulje, koža i noževi. Visoki porezi na uvozne likere čine ga vrlo cijenjenim darom, najpopularniji su škotski i francuski šampanjac.
- Loše su teme za poslovni razgovor u Argentini nedavna povijest, religija i sukob oko Falklandskih otoka.

Najznačajniji sajmovi u Argentini u 2018. godini

1. EXPOAGRO, 13. – 16. ožujka

Međunarodni sajam poljoprivrede i strojeva

RN9, km 225 San Nicolás, Buenos Aires

www.expoagro.com.ar

Tel.: +54 11 5128 9800/05

E-mail: ventas@exponenciar.com.ar

2. EMITEX, SIMATEX, CONFEMAQ, 10. – 13. travnja

Međunarodni sajam dobavljača u industriji odjeće

Međunarodni sajam tekstilnih strojeva

Costa Salguero Exhibition Center

<http://centrocostasalguero.com/evento/emitex-otono-invierno-2018/>

Tel.: +54 11 4808 8300

E-mail: info@ccs.com.ar

Buenos Aires

3. AVICOLA & PORCINOS, 8. – 10. svibnja

Izložba i konferencija međunarodne proizvodnje peradi i svinja

Costa Salguero Exhibition Center

<http://centrocostasalguero.com/evento/10-edicion-avicola-2018-en-conjunto-con-porcinos/>

Tel.: +54 11 4808 8300

E-mail: info@ccs.com.ar

Buenos Aires

4. SITEVINITECH ARGENTINE, 16. – 18. svibnja

Međunarodni forum za proizvodnju vina i opreme

<http://www.sitevinittech.com/en/sitevinittech-argentina>

Tel.: +54 33 (0)1 76 77 14 62

E-mail: Nelson.gorito@comexposium.com

Mendoza

5. INTERSEC BUENOS AIRES, 29. – 31. kolovoza

Međunarodni sajam sigurnosti, zaštite od požara, elektroničke sigurnosti i osobne zaštite

<https://intersec.ar.messefrankfurt.com/buenosaires/en/visitors/welcome.html>

Tel.: +54 11 4514 1400

E-mail: intersec@argentina.messefrankfurt.com

Buenos Aires La Rural Predio Ferial

6. EXPOFARMACIA, 18. – 19. svibnja

Izložba farmaceutske industrije

Costa Salguero Center

<http://centrocostasalguero.com/evento/expo-farmacia-2018/>

Tel.: +54 11 4878 3628

www.expofarmacia.com.ar

E-mail: info@focusmedia.com.ar

Buenos Aires

7. TECNO FIDTA, 18. – 21. listopada

Međunarodni sajam tehnologije hrane, aditiva i sastojaka

Costa Salguero Center

<http://centrocostasalguero.com/evento/tecno-fidta-2018/>

<https://ar.messefrankfurt.com/buenosaires/es.html>

Tel.: +54 11 4514 1400

E-mail: info@argentina.messefrankfurt.com

Buenos Aires

8. AUTOMECHANIKA ARGENTINA, 1. – 10. studenoga

Međunarodni automobilski sajam od dizajna do održavanja i recikliranja

La Rural Trade Center Buenos Aires

<https://automechanika.ar.messefrankfurt.com/buenosaires/en>

Tel.: +54 11 4514 1400

E-mail: automechanika@argentina.messefrankfurt.com

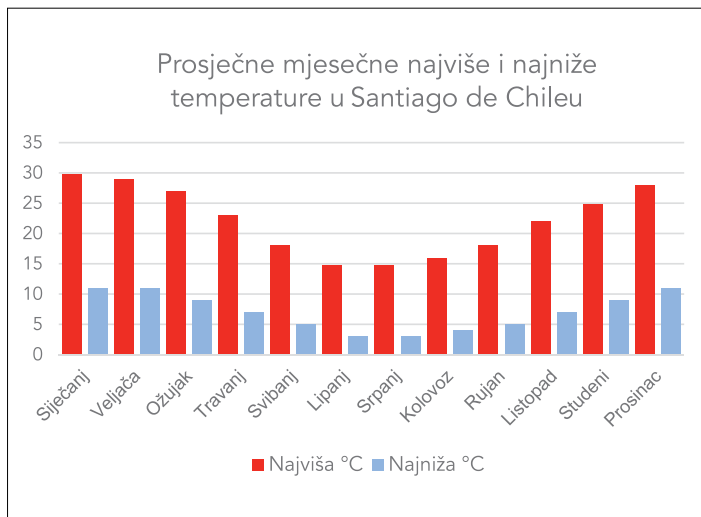
REPUBLIKA ČILE

<i>Osnovni pokazatelji</i>	
Službeni naziv	Republika Čile
Glavni grad	Santiago (5,15 milijuna stanovnika)
Površina, u km ²	0,756 milijuna (kopno)
Broj stanovnika	17,6 milijuna
Službeni jezik	Španjolski
Valuta	Čileanski pezo (CLP) 1 USD=606,67 CLP, 1 EUR=730,79 CLP, 1 HRK=97,09 CLP
Vremenska zona	UTC -3 (Istočni otok UTC -5)
Telefonski predbroj	+56
Prosječna temperatura zraka	od 8 °C do 17 °C
Električni priključak	220V/50Hz., Dva tipa utičnica (prema www.power-plugs-sockets.com u obje utičnice idu standardni "euro" kabeli)

<i>Nacionalni blagdani i neradni dani 2018. i 2019. godine</i> (Izvor: www.feriados.cl)		
1. 1. 2018.	Año Nuevo / New Year's Day	1. 1. 2019.
31. 3. 2018.	Sábado Santo / Holy Saturday	20. 4. 2019.
30. 3. 2018.	Viernes Santo / Good Friday	19. 4. 2019.
1. 5. 2018.	Día Nacional del Trabajo / Labor Day	1. 5. 2019.
21. 5. 2018.	Día de las Glorias Navales / Navy Day	21. 5. 2019.
2. 7. 2018.	San Pedro y San Pablo / Saint Peter and Saint Paul	29. 6. 2019.
16. 7. 2018.	Día de la Virgen del Carmen / Our Lady of Mount Carmel	16. 7. 2019.
15. 8. 2018.	Asunción de la Virgen / Assumption of Mary	15. 8. 2019.
17. 9. 2018.	Fiestas Patrias / National Day	20. 9. 2019.
18. 9. 2018.	Independencia Nacional / Independence Day	18. 9. 2019.
19. 9. 2018.	Día de las Glorias del Ejército / Army Day	19. 9. 2019.
15. 10. 2018.	Encuentro de Dos Mundos / Columbus Day	12. 10. 2019.
1. 11. 2018.	Día de Todos los Santos / All Saints	1. 11. 2019.
2. 11. 2018.	Día de las Iglesias Evangélicas y Protestantes / Reformation Day	31. 10. 2019.
8. 12. 2018.	Inmaculada Concepción / Immaculate Conception	8. 12. 2019.
25. 12. 2018.	Navidad /Christmas	25. 12. 2019.
<i>Prometna povezanost s Hrvatskom</i>		
Zrakoplovom: nema izravne linije; dva ili tri presjedanja. Najkraći linijski let na relaciji Zagreb - Santiago traje oko 20 sati.		

Prosječne mjesečne temperature

Santiago de Chile	Stupnjevi (°C)
Siječanj	21
Veljača	20
Ožujak	18
Travanj	15
Svibanj	12
Lipanj	9
Srpanj	9
Kolovoz	10
Rujan	12
Listopad	15
Studeni	17
Prosinac	20

Gospodarstvo

Osnovni makroekonomski pokazatelji

	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
BDP, tekuće cijene u mlrd. USD	278.340	260.954	242.538	247.025	263.206
BDP, realne stope rasta (%)	4,0	1,9	2,3	1,6	1,4
BDP per capita, USD	22.533	23.129	23.658	24.089	24.588
BDP (PPP), udio u svjetskom BDP-u	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Inflacija (%)	1,9	4,4	4,3	3,8	2,3
Stopa nezaposlenosti (%)	5,9	6,4	6,2	6,5	7,0

Izvor: MMF, Svjetska banka

- Čile je jedno od najbrže rastućih gospodarstava Latinske Amerike u posljednjim desetljećima.
- Ima najveći BDP *per capita* na području Latinske Amerike i smatra se najstabilnijom južnoameričkom demokracijom. Razina standarda (BDP prema paritetu kupovne moći po stanovniku) vrlo je bliska Hrvatskoj s oko 24 tisuće američkih dolara *per capita*.
- Stopa nezaposlenosti kreće se ispod 7%.
- Od 2000. do 2015. godine stanovništvo koje živi u siromaštvu (s manje od 4 dolara po danu) smanjilo se s 26% na 7,9%.
- Čile je jedina zemlja Južne Amerike koja je članica OECD-a.
- Nalazi se na izrazito trusnom području, samo je 2016. godine bilo više od 8000 potresa, a ovdje je zabilježen i najjači potres na Zemlji (jačine 9,5 stupnjeva po Richteru 1960. godine).

- Rudarski sektor jedan je od stupova čileanskog gospodarstva, a čileanska Vlada snažno podupire strana ulaganja u ovaj sektor.
- Zahvaljujući velikom broju nalazišta bakra, progresivnom zakonodavstvu i zdravom investicijskom okruženju, Čile je postao najjači proizvođač bakra na svijetu (proizvodi više od 1/3 ukupne proizvodnje bakra na svijetu). No kao najveći svjetski proizvođač i izvoznik bakra, Čile je ovisan i o njegovoj cijeni na svjetskim burzama. Tako je rast BDP-a usporio sa 6,1% u 2011. na 1,6% u 2016. godini upravo zbog pada cijena bakra.
- U industriji se stvara oko 25% BDP-a (zapošljava šestinu radne snage), a u poljoprivredi i stočarstvu oko 15% BDP-a (zapošljava petinu radne snage).
- U sljedećem razdoblju očekuje se da će gospodarski rast postupno jačati budući da se poboljšavaju perspektive privatnog sektora i porast cijena bakra.
- Kratkoročno, Čile želi povećati ulaganja u druge sektore uz rudarstvo. Dugoročno, zemlja mora rješavati strukturne izazove radi promicanja produktivnosti, poboljšanja energetske učinkovitosti, smanjenja ovisnosti o rudarstvu i povećanja pristupa te kvalitete socijalnih usluga.

Najveće tvrtke

Prema poslovnom časopisu Forbes, na ljestvici 2000 najboljih kompanija u 2016. godini nalazi se sedam čileanskih tvrtki, pri čemu je najbolje rangirana (prema kriteriju četiri pokazatelja) imala prihod od oko 12,7 milijardi američkih dolara i zauzela je 582. mjesto. Najbolje čileanske tvrtke registrirane su u različitim djelatnostima: trgovini, financijama te zrakoplovnom prijevozu.

NAJVEĆE TVRTKE U ČILEU

Rang na svijetu	Tvrtka	Djelatnost	Dobit, mlrd. USD	Imovina, mlrd. USD
582.	Falabella	Department Stores	0,90	20,8
894.	Cencosud	Specialty Stores	0,57	15,6
1140.	AntarChile	Investment Services	0,33	21,9
1155.	BCI-Banco Credito	Major Banks	0,50	46,2
1286.	Latam Airlines	Airline	0,07	19,2
1323.	Quinenco	Conglomerates	0,12	54,6
1742.	Banco de Chile	Regional Banks	0,13	47,1

Izvor: Forbes, obrada HGK

Porezni sustav i porezna opterećenja

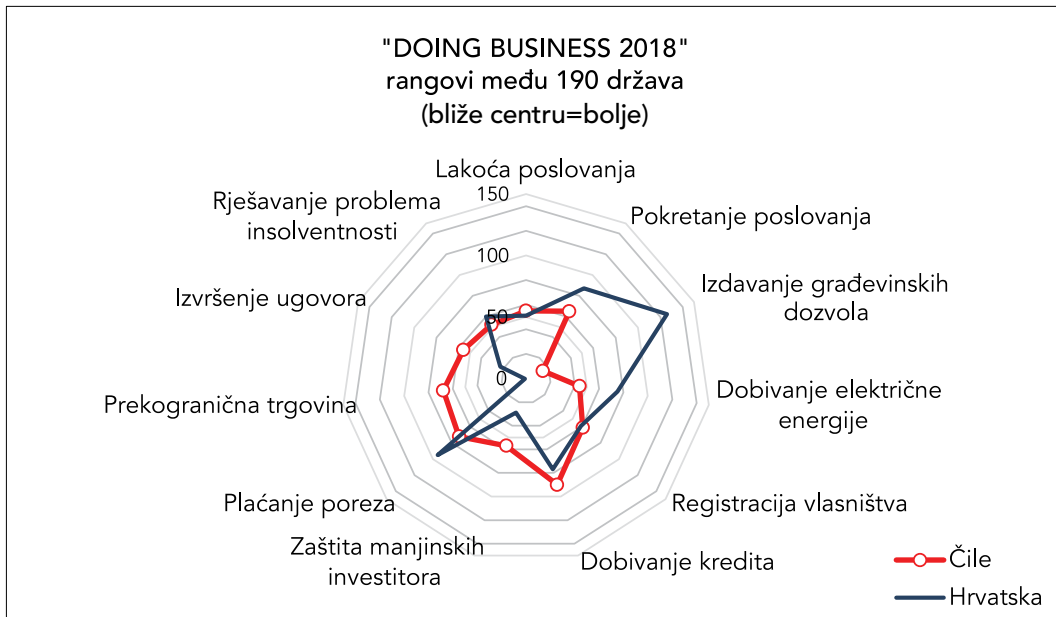
Poslovna klima u Čileu je povoljna i stabilna, što čini zemlju zanimljivom stranim investitorima. Sustav poreza na dobit je dvostupanjski, pri kojem se u prvom stupnju različito oporezuju tvrtke koje se odluče za potpuno integriran sustav od tvrtki u djelomično integriranom sustavu, ovisno o načinu obračuna ili isplate dividende i udjela u dobiti. U drugom se stupnju na isplatu dividendi i udjela u dobiti plaća porez po odbitku od 35%, pri čemu se kao porezni odbici priznaju definirani postoci plaćenog poreza iz potpuno i djelomično integriranog sustava poreza na dobit. Od ove je godine porezno opterećenje blago povećano zbog rasta stope poreza na dobit s 25,5% u 2017. na 27% u 2018. godini. Za velike investicije država može jamčiti zadržavanje stope poreza na dobit na fiksiranoj razini u narednih deset godina i stabilnost carinskog režima i PDV-a za aktivnosti povezane s tim projektom. Porezne olakšice daju se za investicije u najsjevernije i najjužnije dijelove zemlje te za mikro i male poduzetnike.

VRSTA POREZA	STOPA POREZA
Porez na dobit	
- potpuno integriran sustav	25%
- djelomično integriran sustav (dividenda i udio u dobiti oporezuju se samo pri isplati)	27%
Porez na dohodak	0% - 35% (progresivno)
Socijalni doprinosi - plaća poslodavac	0,95% - 3,4% za ozljede na radu ovisno o riziku radnog mjesta, 2,4% za nezaposlene, 1,41% životno osiguranje
Socijalni doprinosi - plaća zaposlenik	7% zdravstveno, 10% mirovinsko osiguranje
Carine (opća stopa, postoje snižene stope i oslobođenja)	6%
Porez na rudarske aktivnosti	0% - 14%
PDV	19% (nema sniženih stopa, postoje izuzeća vezana uz izvoz, prijevoz i usluge)
Posebni porezi (luksuzna roba, alkoholna, bezalkoholna i energetska pića, pirotehnika)	10% - 50%

Čile ima najniži porezni klin u oporezivanju plaća među zemljama članicama OECD-a. U 2016. godini zaposleniku samcu je pripadalo 93,0% bruto plaće, dok je prosjek OECD zemalja bio 74,5%.

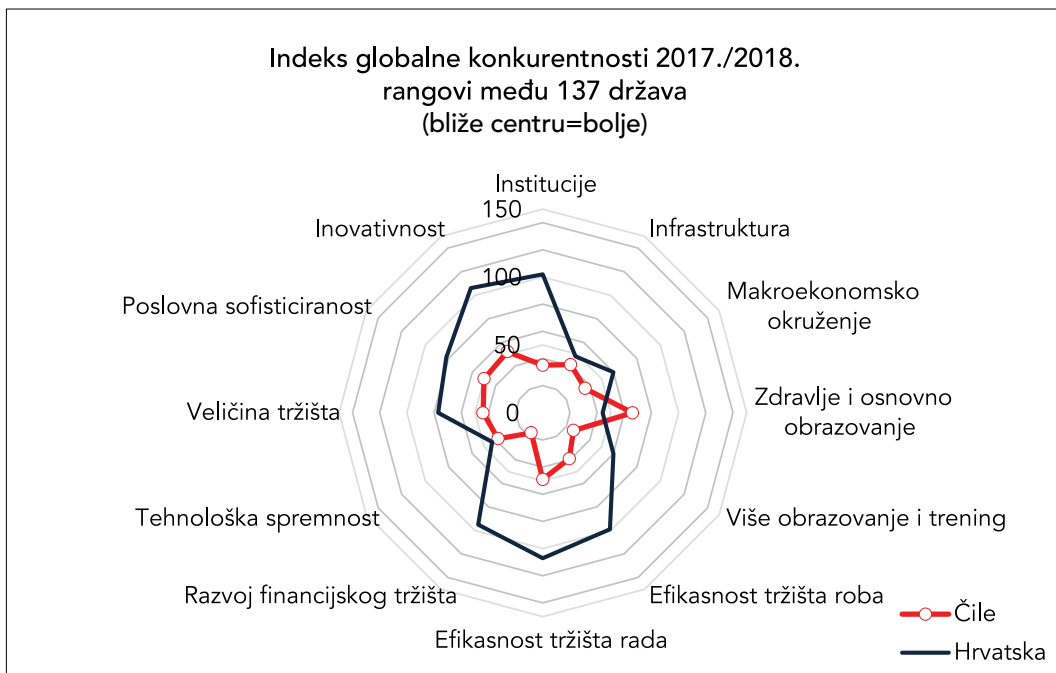
Lakoća poslovanja i konkurentnost

Prema indeksu lakoće poslovanja Svjetske banke za 2017./2018. godinu, Čile se nalazi na 55. mjestu od 190 država svijeta, vrlo blizu Hrvatskoj koja je na 51. mjestu. Najlošije je ocijenjena dostupnost kredita, a najbolje procedura i trošak izdavanja građevinskih dozvola, prema čemu je Čile 15. najbolja zemlja na svijetu.

Izvor: Svjetska banka; obrada: HGK

Prema **indeksu globalne konkurentnosti** Svjetskog gospodarskog foruma za 2017./2018. godinu, Čile se nalazi na 33. mjestu od 137 zemalja svijeta te je znatno bolji od Hrvatske (koja je na 74. mjestu). Najlošije je ocijenjeno zdravlje i osnovno obrazovanje, a to je ujedno jedino područje konkurentnosti koje je lošije ocijenjeno od Hrvatske.

Izvor: Svjetski gospodarski forum; obrada: HGK

Rizici

Zbog dobre makroekonomske politike, snažnih institucija, zdravog financijskog sektora, kvalitetne poslovne regulative, kontrolirane inflacije, relativno niske zaduženosti i povoljne trgovinske bilance Čile uživa najpovoljniji kreditni rejting u regiji. Kako u gospodarskoj strukturi dominiraju prirodni izvori, a posebno bakar u čemu je Čile najveći proizvođač na svijetu, postoji potencijalno snažan rizik povezan s promjenama cijene bakra na svjetskom tržištu. Rudarstvo ostvaruje oko polovine čileanskog izvoza, uz njega je vezano 2/3 inozemnih prihoda i čini oko 8% BDP-a.

KREDITNI REJTING ČILEA

	← INVESTICIJSKI RANG											NEINVESTICIJSKI RANG →										
	Najviši											Najniži										
Moody's	Aaa	Aa1	Aa2	Aa3	A1	A2	A3	Baa1	Baa2	Baa3	Ba1	Ba2	Ba3	B1	B2	B3	Caa1	Caa2	Caa3	Ca	C	
S&P	AAA	AA+	AA	AA-	A+	A	A-	BBB+	BBB	BBB-	BB+	BB	BB-	B+	B	B-	CCC+	CCC	CCC-	CC	C	D
Fitch	AAA	AA+	AA	AA-	A+	A	A-	BBB+	BBB	BBB-	BB+	BB	BB-	B+	B	B-	CCC	CC	C	RD	D	

Izvor: Fitch, Moody's, Standard & Poor's; obrada: HGK

Osim pada cijene bakra na svjetskom tržištu, potencijalni rizici povezani su s relativno niskom stopom gospodarskog rasta, visokom razinom dohodovne nejednakosti koja može rezultirati političkim rizicima te brzorastućim javnim dugom, pri čemu učinak tog rizika još nije zabrinjavajući jer se razina javnog duga trenutno kreće ispod 30% BDP-a. Kontrola korupcije je na zadovoljavajućoj razini.

Robna razmjena

Već je prema osnovnim podacima gospodarstvo Čilea znatno otvorenije od argentinskog. S relativno uravnoteženom vrijednosti izvoza i uvoza njihov se udio u BDP-u kreće na razini od približno 25%, što je i dalje relativno nisko u odnosu na te udjele za članice EU. Po samoj vrijednosti uvoza Čile bi među članicama EU zauzeo isto mjesto kao i Argentina, dakle između Finske i Grčke.

Struktura uvoza po proizvodima također je relativno slična uvozu Argentine. Najveći udio u uvozu imaju motorni automobili, a zatim naftni derivati i sirova nafta te električni aparati za fiksnu i mobilnu telefoniju.

Najzastupljeniji proizvodi u uvozu Čilea, 2017. godina, u 000 EUR i % ukupnog uvoza

	KN kod	Naziv KN	Vrijednost	Udio, %
1.	'8703	Osobni automobili i druga vozila zasnovana uglavnom za prijevoz osoba	3.247.615	6,2
2.	'2710	Naftna ulja i ulja dobivena od bitumenskih minerala (naftni derivati)	3.142.971	6,0
3.	'2709	Nafta i ulja dobivena od bitumenskih minerala, sirova	2.850.277	5,4
4.	'8517	Električni aparati za žičnu i mobilnu telefoniju	1.863.422	3,5
5.	'8704	Motorna vozila za prijevoz robe, uključujući šasije s motorom i kabinom	1.784.314	3,4
6.	'2711	Naftni plinovi i ostali plinoviti ugljikovodici	1.330.525	2,5
7.	'2701	Kameni ugljen; briketi i slična kruta goriva od kamenog ugljena	916.516	1,7
8.	'8471	Strojevi za automatsku obradu podataka i jedinice za njih	859.205	1,6
9.	'0201	Goveđe meso, svježe ili rashlađeno	799.330	1,5
10.	'3004	Lijekovi pripremljeni u doze ili pakiranja za pojedinačnu prodaju	785.894	1,5
11.	'8528	Televizijski prijamnici, uključujući s ugrađenim prijamnikom radiodifuzije ili aparatom za pohranjivanje ili reprodukciju zvuka ili slike; videomonitori i videoprojektori	582.920	1,1
12.	'4011	Novo vanjske pneumatske gume	514.038	1,0
13.	'8708	Dijelovi i pribor za vučna i motorna vozila, osobne automobile	469.044	0,9
14.	'8502	Električni generatorski agregati i rotacijski pretvarači (konvertori)	397.047	0,8
15.	'8429	Samokretni buldožeri, angldozeri, grejderi, ravnjači, skrejperi (strugači), jaružala (gliboderi), utovarivači sa žlicom, strojevi za nabijanje i cestovni valjci	395.655	0,8
		UKUPAN UVOZ	52.653.568	100,0

Izvor: ITC; obrada: HGK

Iako se među deset najvećih izvoznika u Čile nalaze tri države iz Južne Amerike, njegov uvoz je regionalno manje koncentriran nego kod Argentine. Udio uvoza iz Hrvatske istodobno je gotovo isti kao kod Argentine i iznosi tek 0,005%.

Struktura uvoza Čilea po zemljama, 2017. godina

	Partner	Vrijednost uvoza 000 EUR	Udio u ukupnom uvozu Čilea %
	UKUPNO	52.653.568	100,0
1.	Kina	11.804.905	22,4
2.	SAD	9.590.745	18,2
3.	Brazil	4.988.635	9,5
4.	Argentina	2.573.794	4,9
5.	Njemačka	2.255.494	4,3
6.	Meksiko	1.796.535	3,4
7.	Koreja	1.577.413	3,0
8.	Japan	1.468.061	2,8
9.	Ekvador	1.287.679	2,4
10.	Španjolska	1.207.271	2,3
103.	Hrvatska	2.530	0,005

*podaci se znatno razlikuju od podataka o izvozu tih zemalja prema Čileu

Izvor: ITC; obrada: HGK

Europska unija u Čile najviše izvozi osobne automobile i letjelice. Kao što je primjetno iz strukture izvoza, izvoz prema Čileu gotovo se u potpunosti sastoji od proizvoda prerađivačke industrije.

Najzastupljeniji proizvodi u izvozu EU28 u Čile, 2016. godina, u 000 EUR i % izvoza u Čile

	KN kod	Naziv KN	Vrijednost	Udio, %
1.	'8703	Osobni automobili i druga vozila zasnovana uglavnom za prijevoz osoba	535.453	6,3
2.	'8802	Letjelice (helikopteri, zrakoplovi); svemirske letjelice (uključujući satelite)	418.889	4,9
3.	'8411	Turbomlazni motori, turbopropelerni motori i druge plinske turbine	232.345	2,7
4.	'8704	Motorna vozila za prijevoz robe, uključujući šasije s motorom i kabinom	225.117	2,7
5.	'3004	Lijekovi pripremljeni u doze ili pakiranja za pojedinačnu prodaju	218.486	2,6
6.	'8431	Dijelovi prepoznatljivi kao namijenjeni isključivo ili uglavnom za strojeve iz tarifnih brojeva 8425 do 8430, drugdje nespomenuti i neuključeni (uglavnom različite dizalice)	118.187	1,4
7.	'8537	Ploče, pultovi, stolovi, ormari i ostali nosači za električno upravljanje ili razdiobu električne struje	105.310	1,2
8.	'9018	Instrumenti i aparati namijenjeni uporabi u medicini, zubarstvu ili veterini, uključujući scintigrafske i druge elektromedicinske aparate te instrumenti za testiranje vida, drugdje nespomenuti i neuključeni	104.157	1,2
9.	'8422	Strojevi za pranje suđa (suderice); strojevi i uređaji za čišćenje i sušenje boca i drugih spremnika; strojevi za punjenje, zatvaranje, pečačenje i etiketiranje boca, limenki, kutija, vreća i drugih spremnika; strojevi i uređaji za stavljanje poklopaca na boce, staklenke, cjevaste (tube) i slične spremnike; ostali strojevi za pakiranje i zamatanje	101.804	1,2
10.	'8701	Vučna vozila - traktori	99.533	1,2
UKUPAN IZVOZ EU28 U ČILE			8.471.720	100,0

Izvor: ITC; obrada: HGK

Hrvatska s Čileom posljednjih godina ostvaruje nisku razinu robne razmjene, pri čemu su vrijednosti izvoza i uvoza relativno uravnotežene, odnosno prevladavaju manji iznosi suficita u korist Hrvatske. U 2016. godini je prema Čileu ostvarena razina izvoza od 1,5 milijuna eura, od čega su 45% činili lijekovi, a značajniji udio u izvozu imale su i električne sklopke te pripravnici za prehranu životinja. S druge strane, iz Čilea se uglavnom uvoze proizvodi za prehranu, pa su najzastupljeniji proizvodi bile dagnje, brusnice, suhe šljive i vina.

Robna razmjena Hrvatske s Čileom, 000 EUR

	Izvoz	Uvoz	Saldo
2009.	1.025	15.814	-14.789
2010.	709	8.041	-7.332
2011.	2.689	3.924	-1.235
2012.*	5.817	3.265	2.552
2013.	732	626	106
2014.	914	731	183
2015.	888	1.435	-547
2016.	1.538	1.327	211
I-XI 2017.	953	1.476	-523

Izvor: DZS; obrada: HGK

*promjena metodologije

Iskustva hrvatskog Veleposlanstva u Čileu

- Posljednjih nekoliko godina bilježi se nešto veći interes hrvatskih izvoznika za južnoameričko tržište. Takva procjena zasniiva se na broju zahtjeva hrvatskih tvrtki koje su s tim u vezi kontaktirale VRH u Santiagu.
- U Čileu i Južnoj Americi općenito vlada velika konkurencija budući da se radi o vrlo otvorenom tržištu na kojem su prisutni svi „veliki igrači“.
- U Čileu nema važnijih razlika u odnosu na poslovne običaje u Zapadnoj Europi.
- Nepoznavanje španjolskog jezika predstavlja gotovo nepremostivu prepreku za poslovanje u Čileu, ali i u većini drugih južnoameričkih država.
- Na čileanskom tržištu za sada nema hrvatskih proizvoda koji bi se mogli smatrati prepoznatljivima, a najveće bi mogućnosti za proboj na čileansko tržište mogle imati tvrtke koje nude „sofisticirane“ proizvode (tipa softver i sl.), koji se ne proizvode u Čileu.
- Neke od mjera povećanja olakšavanja i povećanja izvoza na čileansko tržište trebale bi biti:
  - zapošljavanje barem jedne osobe u Čileansko-hrvatskoj gospodarskoj komori (CROCHAM) kako bi Komora bila u mogućnosti promptno dostavljati podatke i kontakte hrvatskim tvrtkama koje traže poslovne partnere, tematski surađivati s nacionalnim komorama i gospodarskim predstavništvima, sondirati tržišta te djelovati proaktivno.
  - realizacija projekta uspostave Regionalne mješovite gospodarske komore za Južnu Ameriku, što je inicijativa predstavljena na Skupu hrvatske dijaspore Južne Amerike, održanom u listopadu 2017. u Santiagu.
  - izrada strateškog dokumenta za pojedina područja gospodarstva kojim bi se artikulirao interes u navedenom području u vezi s čileanskim tržištem ako takav interes postoji.
  - kadrovsko ekipiranje Veleposlanstva RH u Santiagu, što konkretno znači angažman barem jedne osobe koja će se puno radno vrijeme baviti samo gospodarstvom.
- Referentna institucija za strana ulaganja u Čile je državna agencija za promicanje stranih ulaganja Invest Chile (<https://investchile.gob.cl>).
- Popis tvrtki iz pojedinih sektora, potencijalnih poslovnih partnera u Čileu, mogu se dobiti isključivo u Trgovačkoj komori Santiaga i regionalnim komorama, uz napomenu da se takve usluge naplaćuju. Zbog toga Veleposlanstvo nije u mogućnosti pribavljati takva podatke, već to mogu učiniti same tvrtke koje su spremne platiti.

Poslovni običaji

- Čileanska kultura je nešto formalnija pa je takvo ponašanje poželjno i u poslovnim kontaktima.
- Kada upoznajete nekoga, morate se s njima rukovati. Stisak ruke mora biti odlučan, praćen kontaktom očiju i osmijehom.
- Premda je u poslovnim kontaktima poželjan i najčešće se koristi španjolski jezik, treba imati na umu da većina čileanaca ima osnovno znanje engleskog jezika i razumije ga.
- Oblačenje je konzervativno. Žene obično nose suknje ili haljine, a muškarci tamne elegantne hlače.
- Pri sjedanju za stol čeka se da vam kažu gdje tko sjedi. Žene prve sjedaju.
- Ne počinje se piti prije zdravice. Najčešća je zdravica samo "Salud!". Tijekom zdravice gledajte prema osobi koja nazdravlja.
- Nemojte koristiti lijevu ruku dok točite vino u čaše.
- Nemojte poklanjati škare ili noževe. Takvi darovi upućuju na raskidanje odnosa.
- Svoj dar otvorite po primitku.

Najznačajniji sajmovi u Čileu u 2018. godini

1. AQUA SUR, 17. – 20. listopada

Međunarodni sajam akvakulture
Puerto Montt; www.aqua-sur.cl

2. EXPOMIN, 23. – 27. travnja

Međunarodni sajam rudarstva
Santiago; www.expomin.cl

3. FIDAE, 3. – 8. travnja

Međunarodni sajam vojne i druge specijalne opreme
Santiago; www.fidae.cl

4. EXPO HOSPITAL, 27. – 29. kolovoza

Međunarodni sajam laboratorijske i medicinske opreme, tehnologija i profesionalnih usluga u zdravstvu
Santiago; www.expohospital.cl

5. MANTEMIN, 24. – 26. listopada

Međunarodni sajam usluga održavanja u sektoru rudarstva
Santiago; <https://gecamin.com/mapla.mantemin/>

Iskustva i aktivnosti HGK u vezi s tržištima Argentine i Čilea

Za sada se bilježi slab interes hrvatskih tvrtki za tržište Južne Amerike. Kao najveće prepreke pokazuju se udaljenost i nepoznavanje španjolskog jezika.

Hrvatska gospodarska komora, u povodu službenog posjeta predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović Latinskoj Americi, organizira posjet gospodarskog izaslanstva Argentini i Čileu od 12.do 20. ožujka 2018. godine. Tijekom posjeta planiraju se održati gospodarski forumi u Argentini i Čileu te poslovni razgovori, a potpisat će se i Sporazumi o suradnji s mješovitom Argentinsko-hrvatskom komorom za industriju i gospodarstvo i Čileansko-hrvatskom gospodarskom komorom. Očekuje se sudjelovanje hrvatskih tvrtki iz sektora u kojima postoji potencijal za jačanje suradnje, poput ICT sektora, infrastrukture, energetike, turizma. Osim toga, početkom ožujka 2018. godine bit će organiziran seminar o mogućnostima poslovanja na tim tržištima.

Institucije za kontakt

Hrvatska gospodarska komora

Sektor za financijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize
Odjel za makroekonomske analize
Rooseveltov trg 2
10 000 Zagreb
Tel.: 01 48 28 373
Faks: 01 45 61 535
E-adresa: makroekonomija@hgk.hr

Hrvatska gospodarska komora

Sektor za međunarodne poslove i EU
Odjel za bilateralnu i multilateralnu suradnju
Rooseveltov trg 2
10 000 Zagreb
Tel.: 01 48 28 382
Faks: 01 48 28 379
E-adresa: eoi@hgk.hr

Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Argentinskoj Republici

Željko Belaj, izvanredni i opunomoćeni veleposlanik
Gorostiaga 2104
1426 Buenos Aires
ARGENTINA
Tel.: +54 11 4777 6409, 4777 7284 (konz.)
Faks: +54 11 4777 9159, 4777 0980 (konz.)
E-adresa: croemb.ar@mvep.hr
web: ar.mvep.hr

Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Republici Čile

Nives Malenica, izvanredna i opunomoćena veleposlanica
Tel.: +56 2 2 269 6141
Faks: +56 2 2 269 6092
Ezequias Alliende 2370
Providencia
Santiago de Chile
CHILE
E-adresa: croemb.santiago@mvep.hr,
consuladocroata.santiago@mvep.hr
Web: cl.mvep.hr

Veleposlanstvo Republike Argentine u Republici Hrvatskoj

Nj.E. MAXIMILIANO GABRIEL GREGORIO CERNADAS, izvanredni i opunomoćeni veleposlanik
Vérhalom u. 12-16, "A",II 21
1023 Budapest
HUNGARY
Tel.: +36 1 326 0492; 326 0493
Faks: +36 1 326 0494
E-adresa: eungr@mrecic.gov.ar

Veleposlanstvo Republike Čile u Republici Hrvatskoj

Nj. E. JUAN LUIS NILO VALLEDOR, izvanredni i opunomoćeni veleposlanik
Radnička cesta 52/8
10 000 Zagreb
HRVATSKA
Tel: +385 1 46 11 958, 4611 959
Faks: +385 1 46 10 328
E-adresa: embajada@echile.hr

Središnja udruga hrvatskih iseljenika u Čileu "Estado Croata"

Av. Vitacura 8049 - Vitacura - Santiago
Tel.: +56 2 2611 3410
E-adresa: econtacto@estadiocroata.cl

Čileansko-hrvatska gospodarska komora

<http://www.crocham.cl/index.html>
E-adresa: econtacto@estadiocroata.cl

Argentinsko-hrvatska gospodarska komora

<http://www.camaracroata.org.ar>
E-adresa: camaracroata@camaracroata.org.ar

Konzulat Republike Čile u Republici Hrvatskoj, Split

Juroslav Buljubašić, počasni konzul
Tel: +385 21 352 401
Faks: +385 21 352 407
114 Brigade 10
21000 Split
HRVATSKA
E-adresa: consulado-honorario@chile.com.hr

Konzulat Republike Čile u Republici Hrvatskoj, Zagreb

Gornje Prekrižje 12
10 000 Zagreb
HRVATSKA
Tel.: +385 1 46 74 044, 46 20 616
Faks: +385 1 46 20 617
E-adresa: jan.baldani@zg.t-com.hr

KRATICE

RH	Republika Hrvatska	ITC	International Trade Centre
EU	Europska unija	BDP	Bruto domaći proizvod
SAD	Sjedinjene Američke Države	USD	Američki dolar
HGK	Hrvatska gospodarska komora	PPP	Paritet kupovne moći
CEFTA	Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini	S&P	Agencija Standard & Poors
MMF	Međunarodni monetarni fond	CROCHAM	Čileansko-hrvatska gospodarska komora
DZS	Državni zavod za statistiku	ICT	Informacijsko-komunikacijska tehnologija
VRH	Veleposlanstvo Republike Hrvatske		

Zahvaljujemo veleposlanstvima Republike Hrvatske u Argentini i Čileu (koja pokrivaju i ostale zemlje Južne Amerike) na informacijama koje su pomogle u izradi ove analize.

Opće napomene:

Ovu analizu izrađuje i za nju je odgovorna HGK. Informacije, mišljenja, analize i zaključci koji se iznose temelje se na javnim statističkim i ostalim informacijama što potječu iz izvora u čiju se potpunost i točnost HGK pouzdaje, ali za koje ne jamči. Utoliko su informacije, mišljenja, analize i zaključci izneseni u ovoj publikaciji podložni promjenama koje ovise o promjenama izvora informacija te o promjenama koje nastupe od trenutka pisanja teksta do njegova čitanja. Ova publikacija ili njeni dijelovi ne mogu se kopirati ili na bilo koji drugi način reproducirati bez navođenja izvora.